

Μελίνα και Μίκης δύο σημαντικές παρουσίες της Ελλάδας

Μελίνα Μερκούρη και Μίκης Θεοδωράκης, δυο φιγούρες της μεταπολεμικής Ελλάδας που σημάδεψαν τόσο την πολιτιστική ζωή όσο και - ευρύτερα - την δημόσια σφαίρα, με απολήξεις στην πολιτική.

Η Μελίνα με την παρουσία της στον κινηματογράφο, το θέατρο, το τραγούδι συμβόλισε την υπερχείλιση του πολιτιστικού στην μάχιμη πολιτική, ιδιαίτερα στα χρόνια της Αντίστασης στην δικτατορία των συνταγματαρχών και της αφύπνισης του διεθνούς συστήματος στην δοκιμασία της Ελλάδας. Σαν αβίαστη συνέχεια της δράσης της, προέκυψε η στράτευση στα θέματα πολιτισμού κατά την Μεταπολίτευση, με απόληψη/κορύφωση την θητεία της στο Υπουργείο Πολιτισμού, την δημιουργία Ευρωπαϊκών θεσμών όπως της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας ή της γεφύρωσης Δύσης-Ανατολής.

Ο Μίκης, πρωτεϊκή φιγούρα ήδη από τα χρόνια της Κατοχής και του Εμφυλίου, συνδύασε την γνώση της κλασικής μουσικής με το πάντρεμα της σύγχρονης ελληνικής μουσικής με την μεγάλη ποίηση - Ελύτη, Ρίτσο αλλά και Πάμπλο Νερούδα - για να φέρει στα χείλη των πολλών με διαφορετική αντίληψη του τραγουδιού, αλλά και της πολιτικής στράτευσης. Στα χρόνια της δικτατορίας βρέθηκε εξόριστος στο Παρίσι, όπου κα συντόνισε δράσεις κατά του καθεστώτος. Βρέθηκε βουλευτής τόσο του ΚΚΕ όσο και της Ν.Δ., καθώς και υπουργός Επικρατείας της δεύτερης. Εργάστηκε ενεργά για την ΕλληνοΤουρκική φιλία, δίπλα και στον Ζουφλού Λιβανελί.

Για εκατομμύρια ανθρώπους διεθνώς, η Μελίνα Μερκούρη και ο Μίκης Θεοδωράκης υπήρξαν σύμβολα

Αντώνης Δ. Παπαγιαννίδης

Δημοσιογράφος, δικηγόρος



της Αντίστασης κατά της δικτατορίας. Την διπλή αυτή παρουσία χαιρέτισαν - με τον τρόπο τους - οι Εκδόσεις ΚΕΡΚΥΡΑ Α.Ε.-economia Publishing με το «[Μελίνα, Κυριακή για πάντα](#)» το 2004 (σε συνεργασία με τις Εκδόσεις ΣΚΑΙ) και το «[Μίκης Θεοδωράκης-Οι αφίσες μου](#)» (και συλλεκτική έκδοση) το 2007. Που, σε μορφή λευκώματος, αποτυπώνουν εικαστικά την παρουσία τους και το πέρασμά τους, διαχρονικά, αλλά και επιτρέπουν να παρακολουθήσει κανείς τον τρόπο με τον οποίο οι γενιές της Μεταπολίτευσης τους είδαν και τους έζησαν.

* * *

Την Μελίνα Μερκούρη, η εκδότρια Αλεξάνδρα Κ. Βοβολίνη παρουσίαζε μέσα από αυτήν την κινηματογραφική βιογραφία της ως «γυναίκα με έντονη προσωπικότητα, κράμα αρχοντιάς, ταλέντου αλλά και τσαμπουκά [...] μια από τις λαμπρότερες πρέσβειρες της Ελλάδας στον 20^ο αιώνα, που συγκίνησε με το έργο και το αγωνιστικό της πνεύμα όλο τον κόσμο, όλες τις τάξεις, από την κοινωνική αφρόκρεμα μέχρι τα λαϊκά στρώματα. Η εκθαμβωτική προσωπικότητά της προσείλκυσε το διεθνές ενδιαφέρον και χάρισε στην χώρα μας πολυπόθητη αναγνώριση και λάμψη». Ο Τζακ Λανγκ, ο οποίος είχε γνωρίσει την Μελίνα, ομολόγού του, ως υπουργός Πολιτισμού της Γαλλίας, συνεισέφερε στην παρουσίαση μιλώντας για την «ομορφιά της, ηθική και πνευματική, την εξυπνάδα της ζωής, το πάθος για την ελευθερία, την δημιουργική φαντασία, την κουλτούρα και την αγάπη της για την δημοκρατία». Αναλογιζόταν, δε, τις κοινές τους προσπάθειες για ανάδειξη των πολιτιστικών στην Ευρωπαϊκή

Μελίνα

ΚΥΡΙΑΚΗ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΗΛΙΧΟΣ



Ένωση, δηλώνοντας «ευτυχής που κατάφερα να δημιουργήσω μαζί της την Ευρώπη του πολιτισμού και ιδιαίτερα αυτήν την απλή, μικρή ιδέα που έκανε το γύρο της Ευρώπης: τη δημιουργία των πολιτιστικών πρωτευουσών».

Ο ιστορικός Τέχνης **Γιώργος Πηλιχός** που οργάνωσε το βιβλίο αυτό-εργογραφία της Μελίνας κατέθεσε ως εμπειρία του «τα λόγια της Μελίνας, σε μια από τις τελευταίες συνεντεύξεις της: «Όταν πεθάνω, θέλω να γίνω τραγούδι...». Και με αυτή την εσωτερική παρόρμηση συστήνει στον αναγνώστη την άποψη που πρυτανεύει σ' αυτό το βιβλίο-λεύκωμα, άποψη που και ο Ζυλ Ντασσέν αποτυπώνει λέγοντας «καταλαβαίνω ότι η αφίσα είναι τέχνη», σύμφωνα με την οποία «η τέχνη της αφίσας ξαναφέρει στο νο

την ψυχή μιας ταινίας [ως] κλειδί τέχνης του φιλμ, έχει τη δύναμη να αποτυπώνεται στην μνήμη τόσο ξεκάθαρα, ώστε ξαναγουρίζει τη σκέψη στην πιο δυνατή σκηνή».

Έτσι, από την «Στέλλα» και το «Ο Χριστός ξανασταυρώνεται» και μέχρι το «Ποτέ την Κυριακή» ή την «Βασίλισσα του Σικάγου», μπορεί κανείς να επισκεφθεί και πάλι την Μελίνα. Να την ανακαλύψει μέσα από ένα βιβλίο τέχνης, που είναι ταυτόχρονα και βιβλίο έρευνας. Πράγμα που δικαιολογεί την καταγραφή του Τζακ Λανγκ ότι «Όλα στην Μελίνα ήταν φως». Αλλά και του Ζυλ Ντασσέν την κατάθεση ότι «μέσα από μένα, μέσα από την καρδιά μου, σου μιλάει η Μελίνα».

* * *

Η αντίστοιχη προσπάθεια παρουσίασης της προσωπικότητας και της διαδρομής του Μίκη Θεοδωράκη, που η μουσική του αληθινά συγκίνησε τις καρδιές εκατομμυρίων ανθρώπων, βασίστηκε σε υλικό όπου κατέστησε διαθέσιμο ο ίδιος ο Μίκης και η Μυρτώ και το επιμελήθηκε η Μαρία Αδαμαντίδου. Σύμφωνα με το προλογικό καλωσόρισμα της Αλεξάνδρας Κ. Βοβολίνη, επιδίωξη και προσδοκία της έκδοσης ήταν «μέσα από τις αφίσες των συναυλιών που έδωσε ο Μίκης στα πέρατα του κόσμου και σε εποχές που ήταν πράγματα ηρωικές», να τον ξανασυστήσει «μέσα στην καθημερινή, διάχυτη πεζότητα».

Ο Μίκης, ως «ο κατεξοχήν άνθρωπος-σύμβολο, μάλλον ο άνθρωπος κίνημα» σύμφωνα με τον (τότε) υπουργό Πολιτισμού Ευάγγελο Βενιζέλο, ως ο εκφραστής «του ανέφικτου της ιδανικής επανάστασης, του ιδανικού έρωτα, του ανέφικτου που έδωσε νόημα στην ζωή μας και καταγράφηκε στον «σκληρό δίσκο» της ύπαρξής μας»

κατά την διατύπωση του (τότε) βουλευτή Μίμη Ανδρουλάκη, παρουσιάζεται με την διαχρονική του ταυτότητα και δημόσια παρουσία.

Όπως παρατηρεί η επιμελήτρια του λευκώματος Μαρία Αδαμαντίδου, «αυτό το εικαστικό ντοκουμέντο έξη δεκαετιών δημιουργίας και δράσης [λειτουργεί] σαν άλλου είδους άλμπουμ για ένα μακρύ και πλούσιο ταξίδι ζωής». Αποτύπωση ενός πολύμορφου, πληθωρικού έργου ζωής που κατεξοχήν εκφράσθηκε με τις ζωντανές συναυλιακές παρουσίες του, φιλοξενεί το έργο ενός δημιουργού που, ο ίδιος, εξηγούσε ότι «για μένα το να γράφω τραγούδι ή να συνθέτω συμφωνικά έργα είναι ένα και το αυτό [...] η ουσία της μουσικής έκφρασης παραμένει η ίδια».

Με αυτή την προσέγγιση και με την προσωπική του στάση ζωής, ο Μίκης πέρασε ως εμβληματική φιγούρα στην πολιτική αλλά και γενικότερα την κοινωνική ζωή της νεότερης Ελλάδας.

